

Föreningen Vetenskap och Folkbildning

— En presentation —

Hur det började

En förening mot astrologi, scientologi och flygande tefat? Ja, men framför allt en förening för folkbildning om vetenskaplig metod och för att vi rätt ska använda vetenskapen i frågor där den kan vara oss till hjälp.

Under våren 1982 skickade tio personer ut ett upprop för att bilda en förening för vetenskap och folkbildning. I uppropet varnades för tendenser till ökad vetenskapsfientlighet i samhället. "Pseudovetenskapliga och mysticistiska riktningar verkar på en del håll att mötas med ökad respekt."

Pseudovetenskapen är långt i från alltid ofarlig, menade undertecknarna. Den är farlig när den lockar människor till kvacksalveri i stället för sakkunnig vård, och den är farlig när den drar in människor i ett auktoritetsbundet beroendeförhållande, som fallet är i många sekter. Vidare hette det:

"Det finns de som ändå anser det lönlöst att bekämpa irrationalismen, eftersom förnuftsargument inte förefaller ha någon verkan. Vi delar inte denna bedömning. Vi tror att människors motståndskraft mot irrationalism kan ökas genom kunskap om vetenskapens metoder och resultat."

I december 1982 bildades föreningen Vetenskap och Folkbildning. Föreningen har för närvarande cirka 270 medlemmar. Medlemmarna finns över hela landet. Allt arbete inom föreningen är ideellt.

Målsättning

I stadgarna beskrivs föreningens syfte så här:

"Föreningen vetenskap och Folkbildning har till uppgift att främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Särskilt tar föreningen som sin uppgift att i en fri opinionsbildning bekämpa de felaktiga föreställningar som förekommer i frågor som kan avgöras vetenskapligt. En viktig del av den vetenskapliga folkbildningen är att klargöra vilka frågor som kan respektive inte kan avgöras med vetenskapliga medel. Föreningen ansluter sig till den politiska demokratins principer. Föreningen är partipolitiskt neutral och neutral i religiösa trosfrågor."

Vad har föreningen åstadkommit?

Många av Vetenskap och Folkbildnings medlemmar arbetar på olika sätt med folkbildning och opinionsbildning för att skapa förståelse för vetenskaplig metod. Kanske den viktigaste effekten av vår förening har varit att enskilda medlemmar har stimulerats att göra insatser i form av tidningsartiklar, böcker, föredrag och — inte minst — personliga samtal.

Föreningen ger ut en tidskrift, *Folkvett*. Vi utser sedan några år varje år *Årets folkbildare* och *Årets förvillare*. Våra insatser har i åtskilliga fall märkts av i massmedia. Själva existensen av en organiserad motkraft mot pseudovetenskapen har säkert också i många fall verkat återhållande på vad som annars kunde ha blivit ohämmad propaganda för pseudo-vetenskap.

Men vi skulle kunna göra åtskilligt mer. Allt hänger på medlemmar som är beredda att göra insatser.

Folkvett

År 1984 fick föreningens medlemsblad namnet *Folkvett*. Den har sedan dess alltmer kommit att spridas till prenumeranter som inte är medlemmar. Många folkbibliotek prenumererar till exempel på *Folkvett*. (Men inte alla. Om ditt bibliotek inte gör det, så föreslå dem gärna att börja göra det.) Vi har också gradvis förbättrat den tekniska utformningen, men självfallet är det innehållet som är huvudsaken.

Här följer några exempel på ämnen som har behandlats i artiklar i *Folkvett* under de senaste åren:

- Scientologi
- Uri Gellers comeback
- Kan siare hjälpa polisen?
- Antroposofisk medicin
- Antroposofins raslära
- Slagrutor i den norska fjällräddningen
- Kaosforskning

Folkvett har sedan nyligen tre stycken fasta spalter. I presspalten rapporterar vi hur övriga media behandlar frågor inom vårt intresseområde. I den internationella spalten handlar det särskilt om vad Vetenskap och Folkbildnings systerorganisationer i utlandet håller på med. Den medicinska spalten handlar om kvacksalveri och så kallad alternativ medicin. Dessutom innehåller varje nummer en ledare, och flertalet nummer innehåller bokrecensioner och notiser.

För närvarande håller *Folkvett* på med en temaserie om antroposofi. Varje nummer innehåller en artikel om antroposofi (men också artiklar om andra ämnen). Denna artikelserie blir sammanlagt, så vitt vi vet, den hittills grundligaste granskning som genomförts av antroposofin från vetenskapliga utgångspunkter.

Folkvett kommer ut med fyra nummer per årgång.

Vetenskap och Folkbildning delar sedan 1987 årligen ut två utmärkelser, Årets folkbildare och Årets förvillare. De båda utmärkelserna har fått god uppmärksamhet i pressen.

Årets folkbildare

1987 TV-journalisten *Hans Rehnvall*, för sina populärvetenskapliga TV-program.

1988 *Klas Fresk*. Han är ledare för Tom Tits Experiment i Södertälje, där barn får lära sig naturvetenskap genom egna iakttagelser och undersökningar.

1989 *Gunnar Rosell*, medicinsk journalist vid Aftonbladet.

Årets förvillare

1987 *Dag Stålsjö*, för sina okritiska TV-program som bidrar till att underbygga auktoritetstro och skapa felaktiga föreställningar om vetenskapligt arbete.

1988 *Amelia Adamo*. Som ansvarig för Aftonbladets söndags- och hälsobilagor har hon gått i spetsen för en journalistik som har mer gemensamt med gammaldags marknadsskoj och humbugmediciner än med modern undersökande journalistik.

1989 den statliga *alternativmedicinkommittén*, som konsekvent *undvikit* att ta in ett vetenskapligt underlag i sina överväganden.

Föreningen har en regelbunden mötesverksamhet i Stockholm, med en till tre möten per halvår. Mötena inleds med föredrag av en inbjuden föredragshållare, och avslutas i regel med en eftersitt med enkel förtäring. Några av våra möten de senaste åren:

- Harry Boström har berättat om läkarsällskapets utredning om skador av alternativmedicinsk behandling.
- Hans Rehnvall har berättat om hur det är att göra populärvetenskap på TV.
- Klas Fresk har visat oss Tom Tits Experiment.

Till våra närmaste planer hör att få lokala ombud på några orter utanför Stockholmsregionen, där vi har många medlemmar, med huvuduppgiften att ordna ett och annat möte på respektive ort.

Internationella kontakter

Vetenskap och Folkbildning ingår i ett internationellt kontaktnät av skeptikerorganisationer, med vilka vi utbyter erfarenheter och information. Den största av dessa organisationer är CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal) med säte i USA. CSICOP ger ut tidskriften *Skeptical Inquirer*, som många av föreningens medlemmar har som husorgan jämte Folkvett. Vidare har vi systerorganisationer i Australien, Belgien, Finland, Frankrike, Indien, Irland, Italien, Kanada, Mexiko, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Tyskland.

Rapporter om våra systerorganisationers aktiviteter kommer i varje nummer av Folkvett.

Alla som stödjer föreningens syfte kan bli medlemmar i Vetenskap och Folkbildning. Medlemsavgiften är f n 100 kr per år. I medlemsavgiften ingår prenumeration på Folkvett. Medlemsavgiften skall sändas till postgiro 63 591-2. Fyll i en postgirotalong så här:

INBETALNING / GIRERING A #	POSTGIROT SVERIGE Merkelände till betalningsmottagaren	INBETALNING / GIRERING A För postgiro- och postbankkonton Förkortning: K, R, A, S, T, U, V, W, X, Y, Z Accept Kassastämpel
	JAG STÖDER FÖRENINGENS MÅLSÄTTNING OCH VILL BLI MEDLEM Anna Andersson tel 081/112233	63591-2 Betaldningsmottagare (postbet namn) Vetenskap och folkbildning Ansvarig namn och adress Anna Andersson Trädgårdsgatan 11 105 02 Söderbyn Förkortad adress Svenska kronor 100
#	#	#00#

! DETTA FALT FÖR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS RESERVERAT FÖR POSTGIROT

Det går också bra att enbart prenumerera på Folkvett. Det kostar 75 kr, och postgironumret är detsamma. Skriv "Prenumeration" på talongen.

Föreningens adress är:

Vetenskap och Folkbildning
Box 185
101 23 Stockholm

Kontakt med styrelsen

Hanno Essén	08-33 59 34, sekr
Sven Ove Hansson	08-25 22 40
Lars Hedenäs	08-778 61 34
Niels Hovmöller	08-760 79 77
Per-Olof Hulth	08-718 53 14, ordf
Lennart Johansson	08-742 06 66
Ulf Lindström	08-36 06 15, kassör
Gunnar Steineck	08-87 60 66, v ordf

Kontakt med redaktionen

Sven Ove Hansson	08-25 22 40
Niels Hovmöller	08-760 79 77
Lennart Johansson	08-742 06 66
Håkan Marklund	08-771 29 96
Anna Schytt	08-32 13 32
Jonas Söderström	08-744 24 91